

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นเป็นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัดเจนหลายด้าน ได้แก่ พัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา (Herlock, 1973) และในปัจจุบันยังมีด้านคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มเข้ามาอีกด้านหนึ่งด้วย ซึ่งในพัฒนาการทางด้านสังคมนั้น จะมีเรื่องของความรัก ความสนใจต่อเพศตรงข้ามเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการในวัยรุ่น โดยการสนใจเพศตรงข้าม จะเริ่มขึ้นในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (ประไพพรรณ, 2530) และเมื่อวัยรุ่นเกิดความสนใจในเพศตรงข้าม ขึ้นแล้ว วัยรุ่นก็จะมีการนัดพบกัน เพื่อทำความรู้จัก และได้เรียนรู้นิสัยใจคอของแต่ละฝ่าย ซึ่งการนัดพบนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการเลือกคู่ครองต่อไปในอนาคตของวัยรุ่นนั่นเอง (Cox, 2002) ดังนั้นการนัดพบจึงถือว่าเป็นเรื่องที่ดี สมควรจะทำ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของ พัฒนาการมนุษย์ แต่ถ้าวัยรุ่นที่ออกนัดพบนั้นยังมีอายุที่น้อยเกินไป ขาดวุฒิภาวะที่เพียงพอ ก็จะเกิด ปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาการถูกข่มขืน การตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ การถูกทำร้ายร่างกาย หรือการหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรักจนไม่เป็นอันเรียนหนังสือ เหล่านี้เป็นต้น ดังการศึกษาหนึ่งที่ พบว่า เมื่อวัยรุ่นเมื่อเริ่มดือนออกนัดพบพวกเขาก็มีความเสี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การถูกกระทำรุนแรง (dating violence) หรือ ถูกข่มขืน และเมื่อวัยรุ่นพยายามที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ทางเพศ (intimate sexual relationships) พวกเขาก็จะมีความเสี่ยงสูงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสัมพันธ์ ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ และการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ตามมา (Conard and Blythe, 2003)

และจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ เด็กวัยรุ่นมีการนัดพบไปเที่ยวด้วยกันสองต่อสองมากขึ้น อย่างเห็นได้ชัด และดูเหมือนว่าอายุของเด็กที่ออกนัดพบกันแบบสองต่อสองนั้นจะยิ่งลดน้อยลง ด้วย (Hennessee, 1983) ยกตัวอย่างภาพที่พบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น เด็กวัยรุ่นหญิงชายจับมือกันเป็น คู่เดินเล่นตามศูนย์การค้า ตามโรงภาพยนตร์ก็จะพบวัยรุ่นหญิงชายนั่งดูภาพยนตร์ด้วยกัน และบางคู่ ก็นั่งคุยกันตามร้านอาหารหรือสวนสาธารณะ บางครั้งเด็กที่กำลังออกนัดพบกันนั้นยังอยู่ในชุด นักเรียนเสียดูด้วยซ้ำ นั่นหมายความว่าเด็กที่มีการออกนัดพบกับเพศตรงข้ามเหล่านั้นกำลังอยู่ในวัย เรียน หรืออยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นซึ่งนับว่าเป็นวัยที่ยังเด็กอยู่มาก และเมื่อมีการนัดพบโดยคู่ นัดพบ ที่เด็กเกินไป และขาดความยับยั้งชั่งใจ ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่นหญิง เพราะเพศหญิงมักจะเป็นฝ่ายที่มีปัญหา มากกว่าเพศชาย ในกรณีที่มี เรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง และยังมีค่านิยมของสังคมไทยที่ว่าเพศหญิงควรจะเป็นกุลสตรี

ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศก่อนวัยอันควร และหากวัยรุ่นหญิงคนใดเข้าไปมีความสัมพันธ์กับเพื่อนชายก็จะเป็นที่จับตามองของคนรอบข้าง รวมทั้งมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็กหญิงคนนั้น นอกจากนี้ยังมี การศึกษาที่พบว่า ธรรมชาติของเพศหญิงที่จะเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเร็วกว่าเพศชาย ทำให้มีแนวโน้มที่จะออกนัดพบเร็วกว่าเพศชาย (Sharabany, Gershoni, and Hofman, 1981)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการออกนัดพบที่เร็วเกินไปจึงมีผลเสียต่อวัยรุ่นทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นหญิง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหญิง ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการนัดพบเร็วมีดังนี้คือ

1. สถานภาพการสมรสของพ่อแม่
 - 1.1 อยู่ด้วยกัน
 - 1.2 หย่า
 - 1.3 แยกกันอยู่
 - 1.4 พ่อหรือแม่เสียชีวิต
2. การรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่
3. การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว
4. บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย
 - 4.1 พ่อแม่
 - 4.2 พ่อ
 - 4.3 แม่
 - 4.4 ญาติผู้ใหญ่
5. ประวัติการออกนัดพบของพี่น้อง
 - 5.1 พี่น้องเคยออกนัดพบ
 - 5.2 พี่น้องไม่เคยออกนัดพบ
6. การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน
7. เครือข่ายของกลุ่มเพื่อน
8. อิทธิพลของสื่อ
9. การรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเอง
10. การรับรู้รูปร่างหน้าตาของคู่บัดดี้
11. การเห็นคุณค่าของตนเอง
12. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้าม
13. ผลการเรียน
14. รายรับโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

“วัยรุ่น” หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Adolescence” มาจากคำในภาษาละตินว่า “Adolescere” ซึ่งหมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ คือเป็นวัยที่พัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยต้องมีพัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในปัจจุบันยังมีด้านคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มเข้ามาอีกด้านหนึ่งด้วย โดยเด็กในวัยนี้จะค่อยๆ เปลี่ยนแนวความคิด ความเชื่อ และทัศนคติสมัยเด็กๆ ไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และมักถือค่านิยมตามสิ่งแวดล้อมของตนมากขึ้น (Herlock, 1973)

Hall (1964) กล่าวถึงวัยรุ่นว่า “วัยรุ่น” คือ ช่วงเวลาระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ลักษณะที่โดดเด่นของวัยรุ่นคือ วัยรุ่นมีอารมณ์ที่แปรปรวน รุนแรง สับสน กดดัน หรือกล่าวได้ว่าวัยรุ่น เป็นวัยพายุแคะ ความสภาวะอารมณ์ที่แปรปรวนได้ง่ายของวัยรุ่น

สุวชัย อินทรประเสริฐ (2534) ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยของช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจอย่างมาก จากวัยเด็กเติบโตสู่ความเป็นผู้ใหญ่ จากการที่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ทางด้านเศรษฐกิจไปสู่การรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง ทางด้านร่างกายก็จะมี ความเจริญเติบโตของระบบอวัยวะสืบพันธุ์ที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ได้

Rogers (1977) กล่าวว่า การที่เด็กเข้าสู่ระยะวัยรุ่นสามารถพิจารณาออกได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. พิจารณาจากพัฒนาการทางร่างกาย (Physical Development) คือ วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่แตกต่างจากเด็กอย่างเห็นได้ชัด คือ เด็กชายมีเสียงที่ห้าวขึ้น เด็กหญิงมีเสียงแหลมขึ้น มีขนขึ้นตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย สัดส่วนของร่างกายเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต่อมเพศเริ่มทำงาน ทำให้เด็กชายมีการหลั่งน้ำกามเป็นครั้งแรก และเด็กหญิงมีประจำเดือนเป็นครั้งแรก

2. พิจารณาจากช่วงอายุ (Chronological Age Span) เป็นการประมาณช่วงอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้ไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก เพราะเด็กแต่ละคนมีความเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน

3. พิจารณาจากเกณฑ์ทางสังคม (Sociological Phenomenon) คือจะดูตามเกณฑ์ของแต่ละสังคมที่จะยอมรับว่าเด็กได้เติบโตเป็นวัยรุ่น และเป็นผู้ใหญ่เมื่อใด โดยอาศัยเกณฑ์ทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี และศาสนาของสังคมที่วัยรุ่นอาศัยอยู่เป็นหลัก

ถึงแม้ว่าการพิจารณาการเป็นวัยรุ่นจากช่วงอายุจะเป็นเพียงการประมาณเท่านั้น แต่เพื่อความเข้าใจง่ายและตรงกัน Hurlock (1973) จึงได้แบ่งระยะของวัยรุ่นไว้ดังนี้

วัยก่อนวัยรุ่น (Pre-adolescence)	อายุ 10 -12 ปี
วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence)	อายุ 13 -16 ปี

วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) อายุ 17 - 21 ปี

และเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมไทย ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิวัฒนธรรม (2530) จึงได้แบ่งระยะของวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. ระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) ช่วงอายุ 13-15 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เป็นช่วงของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นในระยะนี้จะมุ่งเข้าหาตัวเอง มีความสนใจในรูปร่างของตน เฝงพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้จากภายนอก และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มาจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน นอกจากนี้วัยรุ่นในช่วงนี้เริ่มสนใจเพศตรงข้ามอีกด้วย

2. ระยะวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) ช่วงอายุ 15-18 ปี วัยรุ่นในระยะนี้เป็นระยะที่ผ่านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้แล้ว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิดของวัยรุ่นในระยะนี้มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป พุ่งความสนใจไปที่การค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน ดังนั้นพฤติกรรมของวัยรุ่นในระยะนี้จึงชอบอิสระ ชอบทดลอง และต้องการเป็นตัวของตัวเอง มีทัศนคติและค่านิยมของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนอนาคต นอกจากนี้เด็กจะมีความสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัดกับเพศตรงข้ามอีกด้วย

3. ระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) ช่วงอายุ 18-21 ปี เป็นระยะวัยรุ่นช่วงสุดท้าย ก่อนที่จะเข้าสู่ผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจะเริ่มจัดรูปแบบของตนเอง เริ่มฝึกความชำนาญในสายอาชีพของตนที่ตนมุ่งหวังจะประกอบอาชีพในอนาคต รู้จักตนเองและสามารถเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ของตนเองให้เข้ากับสังคมใหม่ที่ตนอยู่ รู้คุณค่าของชีวิต และสร้างจุดหมายของชีวิต ในระยะนี้การพัฒนาของวัยรุ่น เริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งมักมีการพัฒนาด้านจิตใจมากกว่าด้านร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเกี่ยวกับความนึกคิดและปรัชญาชีวิต

กล่าวโดยสรุปคือ “วัยรุ่น” เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ โดยมีการเจริญเติบโตทางร่างกายในลักษณะของผู้ใหญ่มากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม มีแนวคิด และความสนใจที่แตกต่างไปจากวัยเด็กอย่างเห็นได้ชัด โดยวัยรุ่นสามารถแบ่งได้เป็น วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย

วัยเริ่มรุ่น (Puberty)

วัยเริ่มรุ่นเด็กจะเริ่มมีลักษณะของความเป็นหนุ่มเป็นสาวซึ่งเป็นช่วงหนึ่งของชีวิตที่คนเรามีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลมาจากฮอร์โมนที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของอวัยวะที่สำคัญสามส่วน นั่นคือ สมอส่วนที่เรียกว่า Hypothalamus ที่ควบคุมเกี่ยวกับการกิน การดื่ม และเรื่องเกี่ยวกับเพศ สั่งการให้ต่อม Pituitary ซึ่งมีความสำคัญในการควบคุมการเจริญเติบโตทำงาน และต่อม Pituitary นี้ก็จะสั่งการต่อไปยังต่อมเพศ ที่เรียกว่า

Gonads ให้ดำเนินการพัฒนาความเป็นหญิง และชายในร่างกายของมนุษย์ สอโรโมนที่สำคัญที่พัฒนา ด้านเพศของวัยรุ่นคือ Testosterone เป็นสอโรโมนที่หลั่งในเพศชาย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนา ของอวัยวะเพศชาย รวมทั้งความสูง มีการเปลี่ยนแปลงของเสียงในผู้ชาย Estrogen เป็นสอโรโมนที่ หลั่งในเพศหญิง ส่งผลให้มีการขยายของเต้านม พัฒนามดลูกให้สมบูรณ์นั้นคือเริ่มมีประจำเดือน และพัฒนาโครงสร้างของกระดูก และผลของสอโรโมนนี้เองที่ทำให้ผู้ชายมีความเป็นชาย ส่วน ผู้หญิงก็มีความเป็นหญิง คือมีส่วนเว้าส่วนโค้งที่นำมาซึ่งการความดึงดูดใจทางกายภาพระหว่างกัน และกัน (Cameron, 2004)

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพในช่วงวัยรุ่นของ Erikson

ตามทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ Erikson (พรรรถทิพย์, 2547) ได้อธิบายการ เปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพในมนุษย์ โดยแบ่งพัฒนาการเป็น 8 ขั้น ซึ่งในขั้นที่ 5 จะเป็นขั้นที่ตรงกับ ระยะเวลาวัยรุ่น ดังนี้

ขั้นที่ 5 การรู้เอกลักษณ์ตนเองหรือการสับสนในเอกลักษณ์ตนเอง (Sense of identity VS. Sense of identity Diffusion) อายุ 12-17 ปี ในวัยนี้ร่างกายของเด็กจะเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะเข้าสู่ วัยรุ่น โดยเด็กวัยรุ่นมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจนเด็กไม่แน่ใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น ทำให้เขาต้อง เปรียบเทียบกับเพื่อนๆ เพื่อให้เขามั่นใจว่าเขาเป็นเหมือนกับเพื่อนๆ ของเขา

อีริคสัน ได้เปรียบเทียบระยะเวลาวัยรุ่นว่า เป็นระยะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองบทบาทต่างๆ ก่อนที่จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่อย่างจริงจัง ซึ่งสิ่งที่เด็กควรทดลองปฏิบัติก่อนเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีดังนี้

1. การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
2. สร้างความมั่นใจในตนเอง กล้าเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. ทดลองบทบาทต่างๆ ที่สังคมกำหนดให้
4. การทำงาน ต้องมีความหวังและตั้งระดับความสำเร็จในการทำงาน
5. พัฒนามาบทบาททางเพศให้เหมาะสมตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคม
6. รู้จักการเป็นผู้นำหรือผู้ตาม
7. สร้างอุดมคติเป็นของตนเอง และรู้จักเปรียบเทียบศึกษาอุดมคติของผู้อื่น

ทั้ง 7 ข้อนี้ หากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติอย่างเต็มที่ เด็กก็จะไม่มี ปัญหา ปรับตัวได้สำเร็จ แต่ในทางตรงข้าม แต่ถ้าหากผู้ใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้ก็จะทำให้เด็กเกิด ความสับสนจนตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกแนวทางชีวิตของตนอย่างไร

เมื่อการนัดพบกับเพศตรงข้ามเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงได้ เลือกทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Sullivan และ Social Exchange Theory มานำเสนอ ดังนี้

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Sullivan

(Interpersonal Theory, Sullivan)

Sullivan (1953) ได้เสนอโมทีฟหลักเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม คือ สภาพการณ์ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal situation) โดย Sullivan เชื่อว่าบุคคลจะถูกใจให้เกิดความต้องการที่จะเข้าไปสู่สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้น โดยพยายามหลีกเลี่ยงสภาพการณ์อื่นที่บุคคลนั้นไม่พึงปรารถนา

นอกจากนี้เขายังได้เสนอความต้องการทางสังคมของมนุษย์ (Social need) 5 ประการ คือ

1. ความต้องการความอ่อนโยน (Tenderness)
2. ความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น (Coparticipation in playful activity)
3. ความต้องการการยอมรับจากผู้อื่น (Acceptance by others)
4. ความต้องการความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างบุคคล (Interpersonal intimacy)
5. ความต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual contact)

ซึ่งความต้องการเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองที่เหมาะสมอาจนำไปสู่ความตึงเครียด (tension) ซึ่งแสดงออกในรูปของความกลัว (fear) ความโดดเดี่ยว (loneliness) ความรู้สึกเป็นส่วนเกินของกลุ่ม (ostracism) ความเบื่อหน่าย (boredom) และความวิตกกังวล (anxiety) ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว Sullivan เชื่อว่าความตึงเครียดเหล่านี้เป็นสิ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด และจะเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์พาตัวเองเข้าไปสู่สภาพการณ์ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้นได้ และถ้าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นๆ ประสบความสำเร็จนอกจากจะขจัดความตึงเครียดทางอารมณ์ได้แล้ว ยังก่อให้เกิดอารมณ์ทางบวก เช่น ความรู้สึกมั่นคง (security) ความรัก (love) และความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง (self esteem) ตามมาได้

จากมโนทัศน์หลักของ Sullivan คือ ความต้องการทางสังคมของมนุษย์ทั้ง 5 ข้อ และสภาพการณ์ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันประกอบด้วยบุคคลสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมของมนุษย์ดังกล่าว นำไปสู่การสร้างโมเดลพัฒนาการของ Sullivan ประกอบด้วยขั้นพัฒนาการ 5 ขั้น ซึ่งเขาใช้คำว่า epoch แทนคำว่า stage เพราะ คำว่า epoch ในที่นี้หมายถึงประสบการณ์ทางจิตที่บุคคลได้รับ (psychological events) มากกว่าจะใช้ในความหมายของอายุปฏิทิน (chronological age) ดังนั้นช่วงอายุในแต่ละขั้นจึงเป็นแค่การประมาณเท่านั้น ซึ่งจุดเริ่มต้นในแต่ละขั้นจะดูได้จากกรณีที่มีความต้องการทางสังคมเกิดขึ้น (emerging social need) ดังแสดงในตารางที่ 1

				ความต้องการทางเพศ เพื่อนต่างเพศ
			ความสัมพันธ์ใกล้ชิด เพื่อนเพศเดียวกัน	เพื่อนต่างเพศ เพื่อนเพศเดียวกัน
		การยอมรับ กลุ่มเพื่อน	มิตรภาพใน กลุ่มเพื่อน	กลุ่มเพื่อนทั้งหญิง และชาย
	การมีส่วนร่วม บิดา มารดา	กลุ่มเพื่อน บิดา มารดา	เพื่อนเพศเดียวกัน บิดา มารดา	เพื่อนต่างเพศ เพื่อนเพศเดียวกัน
ความอ่อนโยน บิดา มารดา	บิดา มารดา	บิดา มารดา	เพื่อนเพศเดียวกัน บิดา มารดา	เพื่อนต่างเพศ เพื่อนเพศเดียวกัน
วัยทารก (0-2 ขวบ)	วัยก่อนวัยเรียน (2-6 ปี)	วัยเด็กประถม ศึกษา(6-9 ปี)	วัยก่อนวัยรุ่น (9-12 ปี)	วัยรุ่น (12-16 ปี)

ตารางที่ 1 แสดงการเกิดความต้องการทางสังคมและบุคคลสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมที่เกิดขึ้น ตาม Neo-Sullivanian Model (Derlega and Winstead, 1986)

จากตารางแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กในระยะเวลาต่างๆ ของพัฒนาการ โดยจะเห็นว่า ในช่วงวัยทารก เด็กจะเกิดความต้องการทางสังคมที่เรียกว่า ความต้องการความอ่อนโยน ซึ่งบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ก็คือ พ่อ แม่ และเมื่อเด็กเริ่มมีความต้องการทางสังคมในลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นเพิ่มเข้ามาก็แสดงว่าเด็กเริ่มเข้าสู่พัฒนาการในขั้นที่สองคือช่วงวัยเด็กตอนต้น หรือช่วงก่อนวัยเรียน (childhood) อายุประมาณ 2-6 ปี ซึ่งบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้ก็คือ พ่อ แม่ อีกเช่นกัน ขั้นต่อมาคือ วัยเด็กประถมศึกษา (Juvenile) อายุประมาณ 6-9 ปี เป็นช่วงที่บุคคลในสภาพแวดล้อมอื่นๆ นอกจากพ่อแม่เข้ามามีบทบาท เช่น เพื่อนที่โรงเรียน จึงก่อให้เกิดความต้องการทางสังคมนรูปแบบใหม่ คือ ต้องการการยอมรับ (acceptance) เพิ่มเข้ามา ซึ่งบุคคลสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการก็คือ “กลุ่มเพื่อน” และเมื่อเด็กสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้แล้ว ความต้องการทางสังคมนรูปแบบใหม่ที่จะเกิดตามมาก็คือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนสนิท (intimate friendships) ซึ่งจะเกิด

ในช่วงวัยก่อนวัยรุ่น (preadolescence) อายุประมาณ 9-12 ปี และบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวก็คือ เพื่อนเพศเดียวกัน พอเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น (adolescence) คือ อายุประมาณ 12-16 ปี จะเป็นช่วงที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของต่อมไร้ท่อและฮอร์โมน ซึ่งจะมีอิทธิพลโดยทำให้เด็กมีการเพิ่มส่วนสูง น้ำหนัก ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วน และเพิ่มแรงขับทางเพศ (sex drive) อย่างเห็นได้ชัด (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร , 2530 : 63) จากอิทธิพลดังกล่าวทำให้เกิดความต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ (sexuality) อันเป็นความต้องการทางสังคมรูปแบบใหม่ที่เพิ่มเข้ามาในช่วงวัยนี้ และบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวก็คือ เพศตรงข้ามนั่นเอง

เมื่อสรุปตามความคิดของ Sullivan วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่มีความต้องการทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิด และมีความต้องการทางเพศ และบุคคลที่จะต้องเพิ่มเข้ามาเพื่อจะตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ก็คือเพศตรงข้าม ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เราจะเห็นเด็กวัยรุ่นรวมกลุ่มกับเพื่อนต่างเพศ หรือการเดินสองต่อสองระหว่างวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชาย นั่นก็เป็นเพราะพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นนั่นเอง

นอกจากทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Sullivan แล้วยังมีทฤษฎี Social Exchange ที่ได้อธิบายเอาไว้ว่าเพราะเหตุใดคนเราถึงพอใจซึ่งกันและกันและเริ่มเข้ามามีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange)

นักสังคมศาสตร์จำนวนหนึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่าเราจะชอบบุคคลที่ให้รางวัล (reward) แก่เรา และจะไม่ชอบบุคคลที่ลงโทษเรา (punish) พวกเขาได้นำแนวคิดนี้ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางสังคม มาเปรียบเทียบกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ นั่นคือ บุคคลจะดึงดูดใจต่อกันก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นให้รางวัลที่มากกว่าสิ่งที่เราเสียไป (costs) (Thibaut and Kelley, 1959; Homans, 1961, 1974; Blau, 1964 อ้างถึงใน Vander Zanden, 1987)

ในทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (exchange theory) กำไร (profit) ก็คือผลลบของรางวัลกับสิ่งที่จ่ายไป นักทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายได้รับกำไรจากความสัมพันธ์นั้นๆ โดยมีการศึกษาหนึ่งที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการออกนัดพบกับเพศตรงข้ามพบว่า การเพิ่มขึ้นของรางวัลในแต่ละครั้งของการนัดพบ นำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของความพึงพอใจและความผูกพันของกลุ่มนัดพบทั้งสองฝ่าย (Rusbult, 1983) นั่นแสดงว่าการออกนัดพบกับเพศตรงข้ามในครั้งแรกๆ หากกลุ่มนัดพบทั้งสองฝ่ายได้รับรางวัล และเกิดความพึงพอใจขึ้นจากการนัดพบนั้นๆ ก็จะนำมาซึ่งการนัดพบครั้งต่อไปและเกิดความผูกพันที่แน่นแฟ้นขึ้นตามมา ซึ่งก็ตรงกับหลักการโดยทั่วไปของการแลกเปลี่ยนที่ Blau (1964) ได้กล่าวไว้ว่า เราจะต้องให้ในสิ่งที่เขาต้องการอย่างพอเพียงถ้าหากเราต้องการที่จะสร้างหรือดำรงความสัมพันธ์ที่เราต้องการไว้ ความสัมพันธ์เหล่านี้ก็คือความสัมพันธ์กับเพื่อน กับคู่รัก หรือกับคู่แข่งงาน

จากทฤษฎีการแลกเปลี่ยนที่กล่าวข้างต้นนี้ พอจะสรุปให้เข้ากับการออกนัดพบระหว่างเพศตรงข้ามได้ว่า การออกนัดพบจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายคาดว่าจะได้รับผลกำไรจากการออกนัดพบนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น ฝ่ายชายที่หน้าตาไม่ดีแต่ขอออกนัดพบกับฝ่ายหญิงที่รูปร่างหน้าตาสะสวย ฝ่ายชายก็จะได้รับความพึงพอใจในด้านความสวยงามจากฝ่ายหญิง ส่วนฝ่ายหญิงก็คาดหวังในคุณสมบัติอื่นๆ ของฝ่ายชาย หากฝ่ายชายไม่สามารถสนองความต้องการของฝ่ายหญิงได้ ความสัมพันธ์นี้ก็จะจบลง แต่หากฝ่ายชายสามารถทำให้ฝ่ายหญิงพึงพอใจได้ ความสัมพันธ์นี้ก็จะดำเนินต่อไป

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of reasoned action)

Fishbein and Ajzen (1975) ได้พัฒนาทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เพื่อใช้ในการอธิบายทำความเข้าใจ และใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคล โดยพวกเขามีแนวคิดที่มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีการคิดประมวลข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการกระทำพฤติกรรมใดๆ และมนุษย์ยังคำนึงถึงผลของการกระทำ ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมลงไป ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สอดคล้องกับความตั้งใจที่มีอยู่ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ เจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

1. เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (Attitude toward the behavior) ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินคุณค่าของการกระทำพฤติกรรมนั้น

2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าคนอื่น ๆ ที่มีความสำคัญสำหรับบุคคลนั้นๆ ต้องการหรือไม่ต้องการให้บุคคลทำพฤติกรรมใด โดยได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลต่าง ๆ ในกลุ่มอ้างอิง เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง เพื่อน เป็นต้น

ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงสามารถใช้ในการอธิบายได้ว่าเหตุใดวัยรุ่นจึงมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามกลุ่มเพื่อน กล่าวคือ วัยรุ่นหญิงออกนัดพบ เพราะวัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากความเชื่อที่ว่าเพื่อนมีความคาดหวังให้ตนออกนัดพบ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการนัดพบ (Dating)

“การนัดพบ” หรือ ในภาษาอังกฤษคือคำว่า “dating” นั้น เป็นพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศทางตะวันตก คนไทยโดยทั่วไปมักรู้จักในคำว่า “ออกเดท” โดยในช่วงปลายปี 1920 การนัดพบ ได้เข้าสู่สังคมของประเทศไทย แต่ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะคนบางกลุ่ม ซึ่งคนเหล่านั้นก็คือผู้ที่ได้ไปศึกษาจากต่างประเทศ และกลับมาประเทศไทยโดยได้นำพฤติกรรมการออกเดทของผู้คนทางตะวันตกกลับมาด้วย และนับจากนั้นเป็นต้นมา การออกเดทก็ได้เป็นที่ปฏิบัติอย่างแพร่หลายมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม รวมถึงสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งสภาพแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมให้หญิงชายมีสถานที่ที่จะนัดพบกันมากขึ้น เช่น โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า และร้านอาหารต่างๆ (Bumroongsook, 2002)

ความหมายของการนัดพบ

ในเรื่องความหมายของการนัดพบนั้น ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2530) ให้ความหมายของการนัดพบไว้ว่า Dating คือการที่หญิงและชายมีการวางแผนที่จะพบกันเป็นส่วนตัว หรือเป็นกลุ่มใน โอกาสต่างๆ

Kuttler and La Greca (2004) ให้คำจำกัดความว่า Dating หมายถึง การใช้เวลาร่วมกันของบุคคลที่เป็นเพศตรงกันข้าม โดยทั้งสองฝ่ายต่างก็มีความสนใจซึ่งกันและกันในเรื่องของความรัก

โดยสรุปคือ การนัดพบ หรือ Dating นั้นเป็นการวางแผนที่จะใช้เวลาร่วมกันของฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย อาจจะนัดกันเพียงสองต่อสอง หรือนัดกันเป็นกลุ่ม โดยผู้ที่นัดพบกันนั้นมีความชอบพอกันในเรื่องของความรัก

ทำไมต้องมีการนัดพบ

คนเรานัดพบด้วยหลายๆ เหตุผลด้วยกัน (Cox, 2002) ดังนี้

1. การนัดพบช่วยเติมความสุขในช่วงเวลาระหว่างวัยหนุ่มสาวกับวัยผู้ใหญ่ โดยการนัดพบเป็นการหาความสนุกสนานเพลิดเพลินแบบง่ายๆ
2. การนัดพบเป็นหนทางที่จะนำไปสู่บทบาททางสังคมที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น การนัดพบกับคนที่มีฐานะในสังคมดีกว่า ก็จะช่วยยกฐานะของผู้ที่ออกเดทไปด้วยได้
3. การนัดพบเป็น โอกาสที่จะได้เรียนรู้ลักษณะบุคลิกภาพของผู้อื่นและเรียนรู้ลักษณะบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่นต่อไป
4. การนัดพบเป็นการสนองความต้องการ คนเราย่อมต้องการเป็นคนสำคัญ ดังนั้นการถูกขอนัดพบคือการได้รับการยอมรับว่าเป็นคนสำคัญ และการประสบความสำเร็จในการนัดพบก็เป็น การเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันของคู่นัดพบ
5. การนัดพบนำไปสู่การเลือกคู่ครองในอนาคต โดยก่อนที่คนเราจะแต่งงานจำเป็นต้องศึกษาซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ เสียก่อน การนัดพบจึงเป็น โอกาสที่ดีที่สุดที่จะศึกษาซึ่งกันและกันก่อนตัดสินใจแต่งงาน

ในระยะวัยรุ่นตอนต้น เด็กจะคิดว่า การนัดพบเป็นการพบปะกันเพื่อความสนุกสนานเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อเข้าสู่วัยที่โตขึ้น มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นการนัดพบจะเข้าไปเพื่อการเลือกคู่ครองมากกว่า (Cox, 2002) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเหตุผลหลักของการนัดพบคือ การเลือกคู่ครอง แต่ในการออกนัดพบนั้นยังมีเหตุผลอื่นๆ ของการนัดพบอยู่อีก ซึ่ง Paul and White (1990) กล่าวว่าเหตุผลของการนัดพบคือ

1. การนัดพบเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำกิจกรรมทางนันทนาการ ทำให้วัยรุ่นได้สนุกสนานและผ่อนคลาย การนัดพบจึงเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ มีเพื่อนได้พูดคุย ซึ่งผู้นัดพบจะได้รับความเพลิดเพลินและสนุกสนาน
 2. การนัดพบช่วยให้เด็กวัยรุ่นสามารถประเมินตนเองในเรื่องของสภาพทางสังคมหรือทางด้านความสำเร็จนั้นก็คือวัยรุ่นจะรู้ว่าเขาน่าสนใจแค่ไหน และเป็นที่ชอบพอมากน้อยเพียงใด หลังจากการออกนัดพบ
 3. การนัดพบเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กวัยรุ่น กล่าวคือการนัดพบนั้นช่วยให้วัยรุ่นเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และช่วยให้วัยรุ่นเรียนรู้การเข้าสังคม
 4. การนัดพบจะทำให้วัยรุ่นมีโอกาสที่จะเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับเพื่อนเพศตรงข้าม
 5. การนัดพบสามารถทำให้วัยรุ่นสำรวจและทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศ
 6. การนัดพบจะทำให้วัยรุ่นสามารถมีเพื่อนจากการปฏิสัมพันธ์หรือการร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนต่างเพศ
 7. ประสบการณ์จากการออกนัดพบช่วยให้เด็กสามารถค้นหาตนเอง ทำให้เด็กเข้าใจตัวของตัวเองมากขึ้น และสามารถแยกจากครอบครัวของตนเองได้
 8. การนัดพบสามารถทำหน้าที่เป็นการเลือกคู่ครองในอนาคตของคู่นัดพบได้
- จากเหตุผลของการนัดพบของวัยรุ่นที่กล่าวมาข้างต้น ก็ถือได้ว่าเป็นการตอบสนองความต้องการของวัยรุ่นในด้านที่เป็นประโยชน์กับตัววัยรุ่น และช่วยในเรื่องพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น แต่ในการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศนั้นเชื่อว่าจะมีแค่ประโยชน์เพียงอย่างเดียว แต่อาจทำให้เกิดปัญหาในการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศก็เกิดขึ้นได้เช่นกันหากผู้นัดพบนั้นยังไม่พร้อมในด้านต่างๆ และขาดวุฒิภาวะที่เพียงพอ

การนัดพบระหว่างหญิงชายที่เร็วเกินไป

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ดูเหมือนว่าอายุเฉลี่ยของเด็กวัยรุ่นที่เริ่มออกนัดพบจะลดน้อยลง ประมาณ 3 ปี (Hennessee, 1983) แม้ว่าการนัดพบระหว่างหญิงและชายจะเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการเตรียมเลือกคู่ครองในอนาคต แต่การที่เด็กวัยรุ่นออกนัดพบตั้งแต่อายุน้อย หรือออกนัดพบเร็วเกินไปนั้น จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงและปัญหาต่างๆ ตามมา ดังการศึกษาหนึ่งพบว่าวัยรุ่นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เรื่องความรักเร็วกว่าเด็กคนอื่นนั้น มักจะมีผลการ

เรียนที่ไม่ดี (Brooks-Gunn and Furstenberg, 1989) ในการศึกษาต่อมาซึ่งพบอีกว่าเด็กวัยรุ่นที่ออกนัดพบเร็วเกินไปจะมีพฤติกรรมที่ขาดการยับยั้งชั่งใจเมื่ออยู่ในสังคม เช่น การกระทำตามใจตัวเองตามที่ยากทำ โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกรู้สึกของคนอื่น (Connolly, Furman, and Konarski, 2000) และหากจะกล่าวถึงผลเสียทางด้านสุขภาพจิต พบว่าเด็กวัยรุ่นที่ผิดหวังในความรักมีแนวโน้มของการเป็นโรคซึมเศร้า การตกเป็นเหยื่อของการถูกฆาตกรรมเพราะความรัก และมีการพยายามฆ่าตัวตาย (Brendt, Perper, Moritz, Baugher, Roth, Balah, et al., 1993) ซึ่งผลเหล่านี้แสดงถึงผลเสียของการนัดพบในวัยรุ่นที่เร็วเกินไป

โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่นหญิง มีการศึกษาพบว่าเด็กวัยรุ่นหญิงที่มีวุฒิภาวะทางเพศเร็วจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาในโรงเรียนมากกว่า มีความเป็นอิสระมากกว่า และเป็นที่ชื่นชอบในหมู่วัยรุ่นชาย (Simmons and Blyth, 1987) นอกจากนี้มีการศึกษาหนึ่งที่พบว่า เด็กหญิงที่มีวุฒิภาวะทางเพศเร็วนั้นมีแนวโน้มที่จะสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ ซึมเศร้า มีปัญหาการกิน (eating disorder) เรียกร้องที่จะเป็นอิสระจากพ่อแม่เร็ว และมีเพื่อนที่แก่กว่า และที่สำคัญคือร่างกายของเด็กหญิงที่เป็นสาวเร็วนั้นเป็นที่ต้องตาของเพศตรงข้ามทำให้เกิดการออกนัดพบที่เร็วเกินไป และการมีประสบการณ์ทางเพศที่เร็วเกินไปตามมา (Wiesner and Ittel, 2002) และหากวัยรุ่นหญิงที่ออกนัดพบมีเรื่องของทางเพศเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ จะพบว่าวัยรุ่นหญิงเหล่านั้นจะมีสุขภาพจิตที่ไม่ดี เพราะเพศหญิงเป็นฝ่ายเสียหายเมื่อมีเรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง (Steinberg, 1999) และปัญหาเหล่านั้นก็คือ การตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ และการติดโรคที่มาจากเพศสัมพันธ์ ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นเมื่อคู่รักกำลังอยู่ในวัยเรียน คือ เกรด 7-12 และมีความสัมพันธ์กันในช่วงอายุน้อยกว่า 18 ปี (Blum, Beuhring, and Rinehart, 2000) นอกจากนี้ยังพบว่าในวัยรุ่นหญิง เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนวัยเดียวกันที่ยังไม่ออกนัดพบ พบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงที่ออกนัดพบเร็วจะมีวุฒิภาวะทางสังคมน้อยกว่า มีจินตนาการน้อยกว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่น้อยกว่า และมีความสุขกับผู้ที่อยู่ด้วยน้อยกว่า (Douvan and Adelson, 1966; McDonald and Mckinney, 1994; Neemann, Hubbard and Masten, 1995)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการออกนัดพบที่เร็วเกินไปจึงมีผลเสียต่อวัยรุ่นทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะในวัยรุ่นหญิงจะมีปัญหามากกว่าเพศชาย ประกอบกับธรรมชาติของเพศหญิงที่จะเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเร็วกว่าเพศชาย ทำให้มีแนวโน้มที่จะออกนัดพบเร็วกว่าเพศชาย (Sharabany, Gershoni, and Hofman, 1981) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่จะส่งผลให้วัยรุ่นหญิงไทยมีการนัดพบที่เร็ว ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการนัดพบเร็วมีดังนี้คือ

ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกนัดพบเร็ว

1. สถานภาพการสมรสของพ่อแม่

ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจที่รัดตัวทำให้ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญปัญหาวิกฤตนี้ เช่น มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัว หรือครอบครัวมีปัญหา มากขึ้น เนื่องจากสภาวะกดดันหลายๆ อย่างที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กวัยรุ่นในปัจจุบันประสบกับปัญหา มากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว นักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้และกล่าวว่า เด็ก วัยรุ่นในปัจจุบันนี้ได้เติบโตขึ้นมาท่ามกลางครอบครัวในที่หลากหลายรูปแบบมากกว่าสมัยก่อน (Dreman, 1997; Hernandez, 1997) ผู้เป็นแม่หลายๆ คนต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้เวลาที่จะ ให้ออกไปกับลูกๆ ลดน้อยลง นอกจากนี้จำนวนเด็กวัยรุ่นที่เติบโตจากครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคน เดียวนับวันจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น (Santrock, 2001) ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว ดังเช่น ครอบครัวที่ย่ำแย่ หรือครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกเพียงคนเดียวอาจจะส่งผลกระทบต่อตัว เด็กได้ (Belsky, 1981)

ผลกระทบลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นในเด็กวัยรุ่นก็คือ สถานภาพการสมรสของพ่อแม่มีส่วน ผลักดันให้เด็กออกพบกับเพื่อนต่างเพศนอกบ้าน(การนัดพบ) ที่เร็วเกินไป ซึ่งพฤติกรรมออกนัดพบ เร็วมักจะเกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการหย่าร้างของพ่อแม่ ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ เพียงคนเดียว และครอบครัวที่ไม่มีความสุข

นักวิจัยส่วนมากยอมรับแล้วว่าเด็กและวัยรุ่นที่เติบโตจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกันนั้น จะมีปัญหาในการปรับตัวที่มากกว่าเด็กและวัยรุ่นที่เติบโตจากครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่อยู่ด้วยกัน (Amato and Keith, 1991) ซึ่งปัญหาการปรับตัวที่พบได้ในเด็กและวัยรุ่นจากครอบครัวที่ย่ำร้ายก็คือ ปัญหาด้านการเรียน การลาออกจากโรงเรียนกลางคัน ปัญหาด้านการแสดงออก ปัญหาด้าน อารมณ์และจิตใจ เช่น มีความวิตกกังวล และซึมเศร้า มีความรับผิดชอบต่องานน้อย มีความรู้สึก ทางเพศตั้งแต่อายุน้อย มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการต่อต้านสังคม ชอบอยู่คนเดียว และ มีความนับถือตนเองต่ำ (Conger and Chao, 1996; McLanahan and Sandefur, 1994) ซึ่งงานวิจัย แสดงให้เห็นว่าเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่ย่ำร้ายจะมีปัญหาในการปรับตัวตามมา

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Blos (1962, 1989) ที่พบว่าวัยรุ่นหญิงจากครอบครัวที่ย่ำร้าย และเติบโตท่ามกลางการขัดแย้งของพ่อแม่ จะส่งผลให้วัยรุ่นหญิงคนนั้นมีทัศนคติต่อการนัดพบกับ เพศตรงข้ามใน 2 รูปแบบ คือ เด็กอาจจะมีพฤติกรรมที่ชอบการออกนัดพบกับเพื่อนเพศตรงข้ามเพื่อ แยกตัวออกจากความเครียดและประสบการณ์ที่เด็กได้รับในบ้าน หรืออาจจะมีพฤติกรรมในทิศ ทางตรงข้าม เช่นการไม่ชอบที่จะออกนัดพบกับใคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กหญิงที่มาจากครอบครัว ที่ย่ำร้ายจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออกนัดพบกับเพศตรงข้าม ทั้งในแง่การผลักดันให้ออก นัดพบกับเพศตรงข้ามเร็ว และไม่ออกนัดพบโดยเป็นคนเก็บตัวเกินไปดังงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น

ส่วนครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ดูแลลูกๆ เพียงคนเดียวนั้น ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการออกนัดพบของวัยรุ่น โดย Coleman, Ganong, and Ellis (1985) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการออกนัดพบของวัยรุ่นพบว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เป็นผู้เลี้ยงดูเพียงคนเดียว และไม่มีความสุขในครอบครัวจะเริ่มออกนัดพบเร็วกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีความสุข

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Ross (1977) อ้างถึงใน จริยาพร ไบหาญ (2546) ที่ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่นเมืองนิวยอร์ก อายุ 13-19 ปี จำนวน 1,000 คน เป็นเพศชาย 333 คน เป็นเพศหญิง 667 คน จากการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีพ่อแม่เพียงคนเดียวจะมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีพ่อแม่ครบทั้งสองคน และยังพบอีกว่า 64 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิง และ 76 เปอร์เซ็นต์ของผู้ชาย เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง

2. การรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่ (Parental Monitoring)

Miller, Forehand, and Kotchick (2000) ได้กล่าวว่าการควบคุมดูแลของพ่อแม่ หมายถึงการเอาใจใส่ดูแลของพ่อแม่ที่มีต่อลูกวัยรุ่นในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมของลูก

Kirby (2001) กล่าวว่า การควบคุมดูแลของพ่อแม่ หมายถึง การที่พ่อแม่ควบคุมดูแลลูกทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ พ่อแม่ควบคุมดูแลลูกเมื่อลูกอยู่บ้าน หลังกลับมาจากโรงเรียน และในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ รวมไปถึงเมื่อลูกอยู่กับเพื่อน ส่วนทางอ้อม ได้แก่ การที่พ่อแม่รู้ว่าลูกของตนทำอะไร อยู่ที่ไหน และกับใคร

กล่าวโดยสรุปคือ การควบคุมดูแลของพ่อแม่ หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่ต่อลูกทั้งทางตรง และทางอ้อม การควบคุมดูแลในทางตรง คือ การที่พ่อแม่ได้ดูแลลูกเมื่อลูกอยู่ที่บ้าน หรือที่อื่นๆ การควบคุมดูแลในทางอ้อม คือ การที่พ่อแม่รู้ว่าขณะนี้ลูกของตนอยู่ที่ไหน ทำอะไร กับใคร

เนื่องจากในเรื่องการควบคุมดูแลของพ่อแม่กับการออกนัดพบของวัยรุ่นยังมีการศึกษาอยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงนำเอางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์มานำเสนอ เพราะก่อนที่วัยรุ่นจะไปมีเพศสัมพันธ์กันได้นั้น ก็มักจะต้องมีการนัดพบกันก่อน ดังนี้ Baker et al. (1999) ได้ศึกษาการควบคุมดูแลของพ่อแม่ต่อลูกที่เป็นวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นหญิงจากคลินิก พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 41 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว จึงให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบการควบคุมดูแลของพ่อแม่ทั้งทางตรงและทางอ้อม พบว่าการควบคุมดูแลของพ่อแม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิดในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Huebner and Howell (2003) ที่มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อจะหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงทางเพศและการรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่ การสื่อสารระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ และรูปแบบของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ พบว่าการควบคุมดูแลของพ่อแม่เป็นตัวทำนายปัจจัยเสี่ยงทางเพศ เช่น การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และการเปลี่ยนคู่นอนของ

วัยรุ่นได้ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าการศึกษาเรื่องการรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกัน แต่การควบคุมดูแลของพ่อแม่กับพฤติกรรมการออกนัดพบนั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษาโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่าการควบคุมดูแลของพ่อแม่จะมีผลต่อการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหรือไม่

3. การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นมาก เพราะเด็กได้รับการหล่อหลอมมาจากครอบครัว ทักษะคิด ค่านิยม วิธีการอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมเด็ก ครอบครัวจึงมีหน้าที่ต่อบุคคล 4 ประการ คือ ให้ความรู้ในการต่อสู้ชีวิต บทบาททางเพศ ค่านิยมทัศนคติในการประกอบอาชีพ และสุนทรียภาพแห่งชีวิต (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2538)

โดยในการศึกษานี้จะศึกษาตามแนวคิด The McMaster Model of Family Functioning โดยประเมินความเข้าใจในการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็น 6 ด้าน (Ryan, Epstein, Keitner, Miller, and Bishop, 2005) คือ ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) ด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านบทบาท (Roles) ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) ด้านความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) และด้านการควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) ซึ่งทั้ง 6 ด้านนี้จะใช้ทดสอบเพื่อการบำบัดในคลินิก ส่วนด้านการทำหน้าที่ทั่วไป (General Functioning) จะเป็นด้านที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาเพียง 3 ด้าน คือ ด้านการทำหน้าที่ทั่วไป (General Functioning) ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) และด้านความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement)

1. ด้านการทำหน้าที่ทั่วไป (General Functioning) เป็นการวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้าน จึงเป็นด้านที่ให้ผลในการทดสอบมากที่สุดในการศึกษาวิจัย

2. ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) เป็นการวัดความสามารถในการตอบสนองทางอารมณ์ของคนในครอบครัวต่อกันและกันอย่างเหมาะสม ทั้งการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤติ

3. ด้านความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) เป็นการวัดระดับของความผูกพันที่สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกถึงความสนใจ และการเห็นคุณค่าของกันและกัน

ซึ่งในเรื่องของการทำหน้าที่ของครอบครัว และความอบอุ่นในครอบครัว มีผู้ได้ศึกษาและได้ผลดังนี้ Bingham and Crockett (1996) พบว่า พฤติกรรมของบิดา มารดา มีผลต่อสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือ หากบิดา มารดาให้ดูแล และให้เวลากับครอบครัวอย่างเต็มที่ จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันที่ดีต่อกัน และส่งผลดีต่อพัฒนาการของเด็กวัยรุ่น เช่น มีเพศสัมพันธ์ช้า

กว่า และมีค่าน้อยกว่า แต่หากบิดา มารดา ไม่เอาใจใส่ก็จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Coleman, Ganong, and Ellis (1985) พบว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความสุขจะเริ่มออกนอกรอบเร็วกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีความสุข ซึ่งตรงกับการศึกษาในประเทศของ จิระ จิงเจริญศิลป์ (2523) ที่ศึกษาถึงค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 226 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่รับรู้ครอบครัวของตนไม่มีความสุข จะรู้สึกเป็นอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่รับรู้ครอบครัวของตนมีความสุข ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นหญิงมีการออกนอกรอบที่เร็วขึ้นได้

4. บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย

นอกจากการทำหน้าที่ของครอบครัวแล้ว บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย เช่น อยู่กับพ่อแม่ทั้งสองคน อยู่กับพ่อ อยู่กับแม่ หรืออยู่กับญาติผู้ใหญ่ ก็อาจจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกับพฤติกรรมการออกนอกรอบของวัยรุ่นได้ โดยเฉพาะในเด็กหญิงที่อยู่กับพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว จะมีผลกระทบในเรื่องของพฤติกรรม และการปรับตัวมากกว่าเด็กชาย (McLanahan and Sandefur, 1994) ส่วนเด็กวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ทั้งสองคน และรู้สึกใกล้ชิดกับพ่อแม่ ก็จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศน้อยกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีแต่พ่อ หรือแม่เพียงคนเดียว (Adamezyk and Felson, 2006) นั่นแสดงว่าบุคคลที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ด้วยอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นหญิงออกนอกรอบเร็วได้

5. ประวัติการออกนอกรอบของพี่น้อง

วัยรุ่นที่ไม่ใช่ถูกคนเดียว ย่อมต้องมีพี่น้อง คือน้องสาว พี่สาว พี่ชาย หรือน้องชาย และความสัมพันธ์ของพี่น้องก็มีทั้งทางลบและทางบวก ในทางลบคือ ทะเลาะกัน พี่แสดงอำนาจเหนือน้อง ทางบวกคือ แบ่งปันของใช้ร่วมกัน สั่งสอนสิ่งถูกผิดให้แก่กัน เล่นด้วยกัน ให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือด้านการเรียน เป็นต้น (Seginer, 1998) เมื่อจะกล่าวถึงการศึกษาเกี่ยวกับการออกนอกรอบของพี่น้องว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกันหรือไม่นั้น ได้มีการศึกษาของ O'Brien (1990) พบว่าความสัมพันธ์ของพี่น้องมีอิทธิพลต่อการออกนอกรอบของวัยรุ่น โดยพี่น้องเป็นแหล่งสนับสนุนสำคัญในการออกนอกรอบ นอกจากนี้ยังมีอีกศึกษาหนึ่งของ นั้นแสดงว่า พี่ มีส่วนสำคัญในการออกนอกรอบของน้อง และได้มีการศึกษาเกี่ยวกับพี่น้องที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ ดังการศึกษาของ Rowe, Rodgers, Meseck-Buskey, and John (1989) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องมีผลในเรื่องเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ โดยพี่น้องจะมีพฤติกรรมเสี่ยง และพฤติกรรมทางเพศที่คล้ายๆ กัน นั้นแสดงว่าพี่น้องก็มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก จนบางครั้งก็มีอิทธิพลมากกว่าพ่อแม่เสียอีก เพราะพี่น้องมักจะมึระดับอายุที่ใกล้เคียงกัน จึงเข้าใจปัญหาของวัยรุ่น และสื่อสารกันได้ดีกว่าพ่อแม่ เช่น ปรึกษากันเรื่องเพื่อน การแก้ปัญหาที่โรงเรียน และพูดคุยกันใน

เรื่องเพศ (Santrock, 2001) ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าประวัติการออกนัดพบของพี่น้อง เช่น พี่น้องเคซอออกนัดพบ พี่น้องไมเคซอออกนัดพบ อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหญิง

6. การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน

ในช่วงวัยรุ่น การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก เพราะเพื่อนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการทำกิจกรรม การตัดสินใจ และเป็นแหล่งของข้อมูลข่าวสารของเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเพศ (Fisher and Fisher, 1992) โดย เพื่อน หมายถึง กลุ่มเพื่อนของเด็กที่มีระดับอายุ หรือระดับวุฒิภาวะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (Santrock, 2003)

บรรทัดฐานพฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มคาดหวังให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน หรือสอดคล้องตามทำนองคลองธรรมของกลุ่ม ซึ่งอาจตั้งเป็นกฎเกณฑ์ของพฤติกรรมรวมถึงค่านิยมของกลุ่มด้วย (สุชา จันทร์อม, 2536) โดยได้มีการศึกษาหนึ่งพบว่าเพื่อนเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องเพศให้กับเพื่อนในกลุ่ม ดังการศึกษาของ ณัฐฤดี สินทรัพย์สมบูรณ์ (2541) อ้างถึงใน สิริกุล อิศรานุรักษ์ และวรรณ เตชวณิชย์พงศ์ (2543) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ อายุ 18-20 ปี พบว่านักศึกษาที่มีความรู้เรื่องเพศในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และแหล่งที่ได้รับความรู้เรื่องเพศ คือ เพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของเด็กในกลุ่มก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กออกนัดพบเร็ว ดังการศึกษาของ Dumphy (1963) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเด็กวัยรุ่นในกลุ่มเพื่อน พบว่าบทบาทของเด็กในกลุ่มก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กออกนัดพบเร็ว โดยคนที่จะเริ่มออกนัดพบเป็นคนแรกของกลุ่มก็คือ เด็กที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม และในเรื่องความผูกพันใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนก็อาจจะมีผลทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมบางอย่างที่เหมือนกลุ่มเพื่อน (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530) ดังการศึกษาของ Coleman, Ganong, and Ellis (1985) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการออกนัดพบของวัยรุ่น พบว่าเด็กวัยรุ่นโดยทั่วไปจะเริ่มออกนัดพบเมื่อเพื่อนสนิทของเขาเริ่มออกนัดพบ โดยขึ้นอยู่กับอายุและวุฒิภาวะของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นยังพบว่ากลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับในสังคม วัยรุ่นก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับในสังคมด้วย แต่ถ้ากลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ วัยรุ่นก็จะประสบปัญหาที่จะทำตามอย่างพฤติกรรมในสังคม ที่สังคมยอมรับ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนก็มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการทำตามอย่างในสังคมเช่นกัน (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนในระยะวัยรุ่นจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นมาก ทั้งในรูปของพฤติกรรมการแสดงออก ทศนคติและค่านิยม

7. เครือข่ายของกลุ่มเพื่อน

นอกจากบรรพบุรุษกลุ่มเพื่อนที่อยู่ใกล้ชิดกับตัวเด็กวัยรุ่นแล้ว ยังมีเครือข่ายกลุ่มเพื่อน ซึ่งก็คือ กลุ่มเพื่อนที่วัยรุ่นรู้จัก แต่อาจจะอยู่ต่างโรงเรียนกัน และได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เรียนพิเศษ ชมรม ชุมนุม เป็นต้น ซึ่งการมีเครือข่ายกลุ่มเพื่อนยิ่งมาก ก็จะเป็นการเอื้ออำนวยให้เด็กวัยรุ่นได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน โดยเฉพาะเพื่อนเพศตรงข้าม ซึ่งอาจนำไปสู่การนัดพบตามมา (Connolly, Furman, and Konarski, 2001) ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Connolly and Johnson (1996) พบว่าวัยรุ่นที่ออกนัดพบจะมีเครือข่ายกลุ่มเพื่อนที่มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ออกนัดพบ และการศึกษาของ Connolly, Furman, and Konarski (2000) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มเพื่อน และ เพศในกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น พบว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนซึ่งมีทั้งเพศหญิงและเพศชายปะปนกัน จะมีแนวโน้มของการออกนัดพบมากกว่า และยังกลุ่มเพื่อนนั้นๆ มีขนาดใหญ่ มีจำนวนสมาชิกมากก็ยิ่งทำให้เด็กเหล่านั้นมีการออกนัดพบเร็วขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Kuttler, and La Greca (2004) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคู่รักกับเครือข่ายกลุ่มเพื่อน พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีเครือข่ายของเพื่อนทั้งชายและหญิงมาก จะมีความถี่ของการออกนัดพบมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีเครือข่ายของเพื่อนน้อย ดังนั้นจึงน่าจะสรุปได้ว่ากรณีที่เด็กวัยรุ่นมีเครือข่ายของกลุ่มเพื่อนมากก็มีแนวโน้มจะทำให้วัยรุ่นออกนัดพบเร็วขึ้น

8. อิทธิพลของสื่อ

วัยรุ่นในปัจจุบันใช้เวลาในการนั่งดูโทรทัศน์ มากกว่าเวลาที่อยู่กับพ่อแม่ หรือแม่แต่เวลาที่ใช้ในการเรียน ซึ่งนอกจากวัยรุ่นจะดูโทรทัศน์เป็นเวลานานแล้ว สื่อจำพวกวิทยุ เพลงร็อค มิวสิควิดีโอ และสื่ออื่นๆ ก็ได้เข้ามามีอิทธิพลสำคัญในชีวิตของวัยรุ่นจำนวนมาก (Santrock, 2001)

หากจะใช้เวลามาเป็นตัวชี้วัดความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ที่วัยรุ่นทำในแต่ละวันแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าสื่อต่างๆ เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตของวัยรุ่น (Fine, Mortimer, and Roberts, 1990) ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นใช้เวลาถึงสามส่วนของเวลาต้นไปกับการบริโภคสื่อในรูปแบบต่างๆ (Huston and Alvarez, 1990) ซึ่งนับว่าเป็นเวลาที่มากในหนึ่งวัน Arnett (1991) ศึกษาพบว่าวัยรุ่นจะใช้สื่อในลักษณะดังนี้

1. ให้ความบันเทิง วัยรุ่นก็เหมือนกับวัยผู้ใหญ่ ที่จะใช้สื่อเพื่อความเพลิดเพลินและความสนุกสนานในชีวิตประจำวัน
2. ให้ข้อมูล วัยรุ่นใช้สื่อในการหาข้อมูลที่เขาอยากรู้ โดยเฉพาะเรื่องที่พ่อแม่ไม่ค่อยจะให้ความรู้ที่บ้าน เช่น เรื่องเกี่ยวกับเพศ
3. ตอบสนองความรู้สึก วัยรุ่นมีการแสวงหาในการตอบสนองต่อความรู้สึกต่างๆ มากกว่าผู้ใหญ่ และสื่อแต่ละสื่อก็มีการกระตุ้นที่เข้มข้น และแปลกใหม่ที่สร้างความสนใจให้กับเด็กวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี

4. ใช้ช่วยให้วัยรุ่นรับกับการเผชิญปัญหา เด็กวัยรุ่นจะใช้สื่อในการผ่อนคลายความวิตกกังวล หรือความรู้สึก และมีสื่อ 2 ชนิดที่มักจะช่วยให้เด็กวัยรุ่นตอบสนอง เพื่อลดความเครียดคือการฟังเพลง และการดูโทรทัศน์

5. เป็นตัวอย่างในเรื่องบทบาททางเพศ สื่อจะนำเสนอบทบาททางเพศ ทั้งของหญิง และชาย ดังนั้นสิ่งที่สื่อนำเสนอเกี่ยวกับภาพพจน์ของผู้หญิงและผู้ชาย จะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นทั้งทางด้านพฤติกรรมและทัศนคติ

ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของวิทยา พานิชลือเจริญ (2543) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล ซึ่งพอจะสรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการออกนัยของวัยรุ่น ได้ว่ามีการสร้างความเป็นจริงว่าอายุของตัวละครในมิวสิควิดีโอซึ่งเป็นวัยรุ่นชายและหญิงจะเริ่มมีความสัมพันธ์เชิงความรักในช่วงวัย 11-15 ปี ส่วนฉากภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักส่วนใหญ่จะปรากฏในฉากสาธารณะมากกว่า ซึ่งแสดงภาพความเป็นจริงว่า มีการแสดงออกถึงความสัมพันธ์เชิงความรักในพื้นที่สาธารณะมากกว่า และชายหญิงในมิวสิควิดีโอจะมีการสัมผัสร่างกายมากขึ้น

6. การสื่อถึงวัฒนธรรมของเยาวชน สื่อเปรียบเสมือนสื่อกลางของวัยรุ่นที่จะเชื่อมต่อไปยังเครือข่ายของกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มใหญ่ที่กว้างขวาง และวัฒนธรรม ซึ่งมักเป็นเรื่องของค่านิยมและความสนใจซึ่งแพร่กระจายโดยผ่านสื่อต่างๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมตะวันตก ได้แผ่ขยายมาสู่ผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นไทยมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งวัฒนธรรมอเมริกันหรือวัฒนธรรมมวลชน จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของวัยรุ่นในสังคมตะวันตก ได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ (จินตวีร์เกษมสุข, 2538)

1. ความรักในอิสรภาพ หมายถึง ความรักในสิทธิอันพึงมีตามธรรมชาติของมนุษย์ เช่น วัยรุ่นส่วนใหญ่มักมีความคิดว่า พวกตนควรมีอิสรเสรีภาพทางความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ มากขึ้น โดยไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ การดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ๆ ความต้องการและเต็มใจที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย หรือสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดการทดลองปฏิบัติตาม ฯลฯ ซึ่งมักก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือการประพฤตินอกกรอบนอกทางหรือไม่เหมาะสมกับแบบแผนของวัฒนธรรม

2. การแสวงหาความเท่าเทียมกัน หมายถึง ความพยายามในการได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของ หรือโอกาสในการแสดงความคิดและพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการความเท่าเทียมกันในสังคมของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้หญิงพยายามจะประพฤติปฏิบัติตนในสังคมให้เท่าเทียมกับผู้ชาย จึงอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการใช้ถ้อยคำหรือการกระทำที่เมื่อก่อนนี้ถือว่า ผู้ชายเท่านั้นที่ผู้ใช้หรือกระทำได้ในผู้หญิง

3. การแสวงหาความสุขตามความพึงพอใจส่วนบุคคล หมายถึง ความพยายามในการประพฤติตัวให้เป็นไปตามสมัชานิยม เพราะเมื่อนุษย์สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอแล้ว ก็เริ่มจะเรียกร้องสิ่งใหม่ๆ ให้กับชีวิต ซึ่งมักเน้นในเรื่องวัตถุนิยมที่จะให้ความสุข ความรื่นรมย์ชั่วคราวช่วยยาม เช่น การแต่งกายตามความนิยมให้ทันกับยุคสมัย เป็นต้น

4. การเปิดเผยในเรื่องเพศ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก ความสนใจ ความรัก อารมณ์ หรือการสัมผัสต่อเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย หรือพยายามแสดงตนให้เป็นจุดเด่นและตกเป็นเป้าสายตา เช่น คนรุ่นหนุ่มสาวหรือวัยรุ่นสมัยนี้เริ่มที่จะพูดคุยกันอย่างเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับเรื่องเพศ พอใจที่จะถูกเนื้อต้องตัวซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดโดยไม่เคอะเขิน แสดงออกซึ่งความรักต่อกันอย่างเปิดเผย

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นในสังคมอเมริกันหรือสังคมตะวันตกใน 4 ด้านนี้ ได้ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ทำให้มีผู้แบ่งประเภทของลักษณะวัฒนธรรมอเมริกันที่เผยแพร่ในสังคมไทยออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (เจเลีย บูร์กาคี อังถึงใน จินตวิวิธ เกษมสุข, 2538)

1. วิธีการแต่งกาย ได้แก่ วัสดุที่ใช้ สี และวิธีการแต่งกายที่เกินเลยขอบเขตของความสุภาพเรียบร้อยตามโอกาสต่างๆ เช่น การแต่งกายรุ่มร่ามแบบแร็ป หรือนุ่งน้อยห่มน้อย รัศรูป เป็นต้น

2. วิธีการแสดงอารมณ์ เช่น อารมณ์รัก หรือพฤติกรรมทางเพศอย่างเปิดเผย มีการเนื้อต้องตัวกันมากขึ้น

3. วิธีการสื่อความหมาย เช่น การพูดจาหรือแสดงอาการปฏิกิริยาท่าทางที่แสดงถึงความมั่นใจ จนดูเสมือนว่า ก้าวร้าว ขาดสัมมาคารวะ หรือไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ

4. วิธีการแสวงหาความสุขทางใจและหลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และปรัชญาชีวิต เช่น การแสวงหาความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหรือระหว่างวัย เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาหนึ่งที่พบว่าความคิดความเชื่อของเด็กวัยรุ่นในช่วงแรกๆ เกี่ยวกับความรักนั้น จะค่อนข้างเพื่อฝัน และอยู่ในรูปแบบการแสดงความรักที่สื่อนำเสนอเกี่ยวกับความรักกับเพศตรงข้าม (Conolly, et al., 2000)

จะเห็นได้ว่าสื่อได้เข้ามามีอิทธิพลในชีวิตของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรม ค่านิยม และความสนใจ ดังนั้นสื่อจึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นแนวโน้มในการปฏิบัติตนของวัยรุ่นได้ โดยเฉพาะการออกนัยพบที่เร็วขึ้นเพราะเด็กวัยรุ่นเห็นตัวแบบจากสื่อต่างๆ

9. การรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเอง

ความดึงดูดใจทางกายภาพ (Physical attractiveness) ได้แก่ ความสวย ความหล่อของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเริ่มต้นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคมส่วนใหญ่ เนื่องจากความสวย ความหล่อของบุคคล เป็นสิ่งแรกที่เราสังเกตเห็นได้ง่าย สาเหตุที่ความสวย ความหล่อมีความสำคัญมาก อาจเป็นไปได้ว่าคนเรามากมีความเชื่อว่าคนหน้าตาดีต้องมีลักษณะที่ดีอื่นๆ ด้วย เช่น ใจดี เข้าสังคมเก่ง ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เปิดเผย เป็นต้น (Hendrick, 2004)

Hendrick (2004) กล่าวว่าความสัมพันธ์แบบโรแมนติคของคู่รักเริ่มต้นได้หลายทาง ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการเลือกคู่รักของแต่ละบุคคล โดยพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ความคล้ายคลึงกัน (Similarity) เป็นเกณฑ์สำคัญในการเลือกคู่รัก โดยความคล้ายคลึงกันของบุคคลทั้งสองที่จะเป็นคู่รักกัน ได้แก่ เรื่องเจตคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ สภาพเศรษฐกิจ ศาสนา เชื้อชาติ อุดมการณ์ ภาษา การศึกษา อายุ และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งความคล้ายคลึงกันนี้จะช่วยให้ความสัมพันธ์ของคู่รักยั่งยืนและแต่งงานกันได้ในที่สุด

2. การเปิดเผยตัวเอง (Disclosure) คือการยินยอมที่จะบอกอย่างจริงใจว่าเรากำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร เป็นการเปิดเผยตนเองให้อีกบุคคลหนึ่งรู้จักเรา ซึ่งจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของคู่รัก

3. ความดึงดูดใจทางกายภาพ (Physical Attractiveness) เป็นสิ่งสำคัญในตอนเริ่มต้นของความสัมพันธ์ ซึ่งตรงกับการศึกษาหนึ่งที่พบว่ารูปร่างหน้าตาเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดใจระหว่างกันและกันของเพศตรงข้าม (Sprecher and Duck, 1994) อาจกล่าวได้ว่าความดึงดูดใจทางกายภาพหรือรูปร่างหน้าตา เปรียบเสมือนการคัดเลือกว่าอันดับแรกของการเลือกคู่รัก นั่นคือเมื่อเราพบกับบุคคลบุคคลหนึ่งสิ่งแรกที่เราสังเกตเห็น และจดจำเกี่ยวกับตัวเขาก็คือลักษณะทางกายภาพ (McArthur, 1982) ดังการศึกษาของ Herold (1974) อ้างถึงใน ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2530) ที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีผลต่อการออกนัดพบระหว่างเพศตรงข้ามของวัยรุ่นในตอนแรกๆ คือ รูปร่างหน้าตา หลังจากนั้นจึงจะเป็นพวกลักษณะทางบุคลิกภาพ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Curran and Lippold (1975) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยทดสอบว่า ระหว่างรูปร่างที่สวยงามกับการมีทัศนคติที่คล้ายกัน องค์ประกอบใดจะมีผลดึงดูดให้เพศชายและเพศหญิงมีความสนใจต่อกันได้มากกว่า ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การมีทัศนคติที่คล้ายกันทำให้คู่สนทนใจซึ่งกันและกันน้อย แต่รูปร่างที่สวยงามทำให้คู่สนทนใจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนัดครั้งแรก

จากสาเหตุของความดึงดูดใจทางกายภาพที่ส่งผลให้คู่สนทนพบเกิดความสนใจซึ่งกันและกัน จึงเป็นผลให้วัยรุ่นที่มีรูปร่างหน้าตามีการออกนัดพบมากกว่าเด็กที่หน้าตาไม่ดี ดังการศึกษาของ Pines (1999) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาที่สัมพันธ์กับการออกนัดพบกับเพศตรงข้าม พบว่า พวกวัยรุ่นชายชอบที่จะออกนัดพบกับคู่สนทนที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม ทำให้วัยรุ่นหญิงที่รูปร่างหน้าตาดีได้ออกนัดพบก่อนวัยรุ่นหญิงที่หน้าตาธรรมดา นั่นแสดงว่ายิ่งเพศหญิงมีรูปร่างหน้าตาที่ดี

มากเพียงใด ก็มีโอกาสที่เธอจะได้ออกนัดพบกับชายหนุ่มมากขึ้นเท่านั้น ดังเช่นการศึกษาของ Melgosa (2001) ที่พบว่าวัยรุ่นชายมักจะชื่นชมและขอออกนัดพบกับวัยรุ่นหญิงที่มีหน้าตาน่ารัก สวยงาม มีรูปร่างที่ประกอบไปด้วยส่วนโค้ง ส่วนเว้าก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงจะมองไปที่บุคลิกภาพโดยรวม โดยสรุปก็คือเด็กวัยรุ่นที่มีรูปร่างหน้าตามีแนวโน้มที่จะมีโอกาสได้สร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามหรือมีการออกนัดพบเร็วกว่าเด็กวัยรุ่นคนอื่นๆ

10. การรับรู้รูปร่างหน้าตาของคู่นัดพบ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่ารูปร่างหน้าตาเป็นสิ่งสำคัญในการออกนัดพบ ในวัยรุ่นหญิงหากมีวัยรุ่นชาย หรือฝ่ายชายมาขอนัดพบ วัยรุ่นหญิงก็ย่อมที่จะพิจารณาถึงรูปร่างหน้าตาของฝ่ายชายด้วยเช่นกัน ว่าเธอจะออกนัดพบกับชายผู้นั้นหรือไม่ ซึ่งมีการศึกษาของ Melgosa (2001) ที่พบว่าวัยรุ่นหญิงจะมองวัยรุ่นชายที่รูปร่างหน้าตาค่อน จากนั้นจึงจะคลุกขณะนิตยเป็นลำดับต่อมา โดยสรุปคือวัยรุ่นหญิงจะพิจารณารูปร่างหน้าตาของฝ่ายชายที่มาขอนัดพบ หากฝ่ายชายมีรูปร่างหน้าตาตามที่วัยรุ่นหญิงชอบ ก็จะมีการออกนัดพบเกิดขึ้นซึ่งหากฝ่ายชายมาขอนัดพบในขณะที่ฝ่ายหญิงยังมีอายุน้อยอยู่ก็จะเป็นผลให้ฝ่ายหญิงมีการออกนัดพบตั้งแต่อายุน้อย หรือเร็วเกินไป

11. การเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem)

Coopersmith (1967) ให้คำนิยามการเห็นคุณค่าของตนเองว่า เป็นทัศนคติที่แสดงออกของบุคคลถึงความมีคุณค่าในตนเอง เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่แต่ละคนถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นโดยการรายงานทางคำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเปิดเผย

นอกจากนี้ Coopersmith (1967) ยังกล่าวถึงแหล่งที่มาของการเห็นคุณค่าของตนเองมาจาก 4 แหล่ง คือ การมีอำนาจ (Power) การมีความสำคัญ (Significance) การมีคุณความดี (Virtue) และการมีความสามารถ (Competence) และเขายังพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าของตนเองมี 2 ประการ คือ องค์ประกอบภายในของบุคคล และองค์ประกอบภายนอกของบุคคล

องค์ประกอบภายในของบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ (Physical Attributes) ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ และการกระทำ (General, Capacity, Ability and Performance) สภาวะทางอารมณ์ (Affective States) ค่านิยมส่วนตัว (Self-Values) และความปรารถนาของบุคคล (Aspiration)

องค์ประกอบภายนอกของบุคคล ได้แก่ สัมพันธภาพกับครอบครัวหรือพ่อแม่ โรงเรียน หรือสถานศึกษา สถานภาพทางสังคม และสังคมในกลุ่มเพื่อน

กล่าวโดยสรุปคือ กระบวนการการเห็นคุณค่าของตนเองจะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเห็นคุณค่าของตนเอง

คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต ความคาดหวังในบทบาททางสังคม และ รูปแบบของการปรับตัว (สิทธิพงษ์ วงศ์วิวัฒน์, 2548)

ในเรื่องการเห็นคุณค่าของตนเองกับพฤติกรรมของบุคคล พบว่าทั้งเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ที่มีความภูมิใจในตนเองสูงจะมีความสามารถในการเข้าสังคม และเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนมากกว่า ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าของตนเองต่ำ ซึ่งในเรื่องของการเห็นคุณค่าของตนเองกับการออกนัดพบนั้น ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้ Elaine Hatfield (อ้างใน Myers, 2005) ที่ศึกษาเรื่องการเห็นคุณค่าของตนเองกับการออกนัดพบกับเพศตรงข้ามนั้น โดยศึกษากับนักศึกษาหญิงของมหาวิทยาลัย Stanford สหรัฐอเมริกา ที่ได้ทำแบบทดสอบวัดการเห็นคุณค่าของตนเอง จากนั้นให้นักศึกษาชายมาพูดคุย และขอออกนัดพบด้วย พบว่านักศึกษาหญิงที่มีแนวโน้มว่าชอบพอนักศึกษาชายที่มาขอออกนัดพบก็คือ นักศึกษาหญิงที่ทำคะแนนในแบบทดสอบการเห็นคุณค่าของตนเองต่ำ และต้องการการยอมรับทางสังคม จากการศึกษานี้ทำให้ทราบว่าบุคคลที่จะตอบตกลงในการออกนัดพบ และชอบพอกับเพศตรงข้ามนั้นก็คือผู้ที่มีการเห็นคุณค่าของตนเองต่ำ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าการเห็นคุณค่าของตนเองน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหญิงได้

12. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้าม

ในปัจจุบันนี้ยังมีสื่อชนิดหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นในขณะนี้ก็คือ อินเทอร์เน็ต เพราะการใช้อินเทอร์เน็ตสามารถกระทำได้ที่ทุกเวลา ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของอายุ ดังนั้นเด็กวัยรุ่นที่อายุน้อยแต่หากใช้อินเทอร์เน็ตเป็นก็สามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการออกนัดพบกับเพศตรงข้ามได้ จากการศึกษาพบว่าวัยรุ่นได้ใช้วิธีการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต (chat) พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ความรัก และแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อนอย่างกว้างขวาง (Subrahmanyama, Greenfield, and Tynes, 2004) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Wolak, Finkelhor, and Mitchell, 2004 ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่เริ่มต้นทางอินเทอร์เน็ต โดยทำการศึกษาในเด็กวัยรุ่นหญิงอายุ 13-15 ปี พบว่าเด็กวัยรุ่นหญิงทำ ความรู้จักกับคู่นัดพบผ่านห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในประเทศของ พิเศษฐ์ เวชพลรักรธรรม (2543) ศึกษาโดยวิเคราะห์ลักษณะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวัยรุ่น ที่สื่อสารในห้องสนทนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรวมถึง การศึกษาตัวแปรต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์ ในลักษณะใดกับการตัดสินใจกระทำของวัยรุ่น ต่อสถานการณ์จำลองโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการสำรวจ และการสัมภาษณ์ลึกเชิงกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่สื่อสารในห้องสนทนาทาง อินเทอร์เน็ต มีค่านิยมที่มุ่งเน้นไปทางการแสวงหาความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ ดังนั้น พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้ามจึงถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับ

การออกนัดพบเร็วของวัยรุ่น เพราะเป็นวิธีที่สามารถติดต่อและทำความรู้จักกับเพศตรงข้ามได้อย่างง่ายดาย

13. ผลการเรียนรู้

นอกจากเรื่องของรูปร่างหน้าตาแล้วเรื่องของผลการเรียนผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การออกนัดพบเร็วของวัยรุ่น เพราะเด็กวัยรุ่นส่วนมากก็จะกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ดังนั้นเรื่องของผลการเรียนซึ่งเป็นการประเมินความรู้ จากพฤติกรรมกรเรียนของเด็ก ก็อาจจะเป็นตัวทำนายถึงพฤติกรรมอื่นๆ ของเด็กวัยรุ่นได้ ดังการศึกษาของ Brooks-Gunn and Furstenberg (1989) ที่ศึกษากลุ่มเด็กวัยรุ่น แล้วพบว่าวัยรุ่นที่มีผลการเรียนไม่ดีและมีระดับการศึกษาต่ำ จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศเร็วกว่าวัยรุ่นที่ยังคงศึกษาอยู่และมีผลการเรียนดี นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Helpem, Joyner, Udry, and Suchindran (2000) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางสติปัญญาและการทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศในเด็กวัยรุ่น พบว่าเด็กที่ฉลาด จะเป็นปัจจัยป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่เร็วเกินไป ส่วนเด็กที่มีสติปัญญาต่อยกกว่า จะเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์เร็ว นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Ruankanchanasetr, Plitponkarpim, Hetrakul, and Kongsakon (2005) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยเสี่ยงหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ คือ การมีผลการเรียนที่ไม่ดี ออกจากโรงเรียนเร็ว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผลการเรียน อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นได้

14. รายรับโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน

นอกจากเรื่องผลการเรียนแล้ว เมื่อวัยรุ่นต้องไปโรงเรียนหรือออกไปทำกิจกรรมต่างๆ ในวันหยุด ก็ต้องมีรายรับในแต่ละวันที่ผู้ปกครองจะต้องให้เป็นค่าใช้จ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่า การที่วัยรุ่นได้รับเงินจากผู้ปกครองไม่เท่ากันอาจส่งผลต่อพฤติกรรมกรออกนัดพบก็เป็นได้ เพราะการออกนัดพบต้องออกไปเที่ยวนอกบ้าน ทำกิจกรรมตามสถานที่ต่างๆ จึงจำเป็นจะต้องใช้เงิน ดังงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ Gordon (1981) ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของวัยรุ่นกับการออกนัดพบ พบว่าวัยรุ่นที่อยู่ในระดับสังคมที่สูงกว่าจะออกนัดพบบ่อยกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในระดับสังคมที่ต่ำกว่า ซึ่งวัยรุ่นที่อยู่ในสังคมระดับสูงกว่าก็มีแนวโน้มได้รับค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ดังนั้นจึงออกนัดพบเร็วกว่า และบ่อยกว่า นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายที่วัยรุ่นได้รับ คือการศึกษาของ Wight, Williamson, and Henderson (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรดูแลบุตรของพ่อแม่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของลูกวัยรุ่น พบว่าการใช้เงินมากเป็นตัวแทนการมีเพศสัมพันธ์เร็วของวัยรุ่น นั่นแสดงว่ารายรับที่วัยรุ่นได้รับเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย อาจจะเป็นตัวแทนการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นได้

จากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่ได้รวบรวมมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการผลักดันให้เด็กวัยรุ่นออกนั้ดพบกับเพศตรงข้ามเร็วขึ้น ได้แก่ สถานภาพการสมรสของบิดา มารดา, การควบคุมดูแลของพ่อแม่, การทำหน้าที่ของครอบครัว, บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย, ประวัติการออกนั้ดพบของพี่น้อง, บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน, เครือข่ายกลุ่มเพื่อน, อิทธิพลสื่อ, รูปร่างหน้าตาของตนเอง, รูปร่างหน้าตาของเพศตรงข้าม, การเห็นคุณค่าของตนเอง, การสนทนาทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้าม, ผลการเรียน, และรายรับโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกนั้ดพบในวัยรุ่นหญิงที่แตกต่างกันตามความแตกต่างส่วนบุคคล และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกนั้ดพบเร็วของวัยรุ่นหญิง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหญิงอายุ 17 ปี ของโรงเรียนสหศึกษา ปีการศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 โรงเรียน แล้วสุ่มห้องเรียน โรงเรียนละ 3 ห้อง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรตาม (Dependent variable) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 กลุ่มวัยรุ่นหญิงที่ออกนัดพบไม่เร็ว
 - 1.2 กลุ่มวัยรุ่นหญิงที่ออกนัดพบเร็ว
2. ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่
 - 2.1 สถานภาพการสมรสของพ่อแม่
 - 2.1.1 อยู่ด้วยกัน
 - 2.1.2 หย่า
 - 2.1.3 แยกกันอยู่
 - 2.1.4 พ่อหรือแม่เสียชีวิต
 - 2.2 การรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่ (Parental Monitoring)
 - 2.3 การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว
 - 2.4 บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย
 - 2.4.1 พ่อแม่
 - 2.4.2 พ่อคนเดียว
 - 2.4.3 แม่คนเดียว
 - 2.4.4 ญาติผู้ใหญ่
 - 2.5 ประวัติการออกนัดพบของพี่น้อง
 - 2.5.1 พี่น้องเคยออกนัดพบ
 - 2.5.2 พี่น้องไม่เคยออกนัดพบ/เป็นลูกคนเดียว
 - 2.6 การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน
 - 2.7 เครือข่ายกลุ่มเพื่อน

- 2.8 อิทธิพลของสื่อ
- 2.9 การรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเอง
- 2.10 การรับรู้รูปร่างหน้าตาของผู้อื่น
- 2.11 การเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem)
- 2.12 พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้าม
- 2.13 ผลการเรียนรู้
- 2.14 รายรับโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การออกนัดพบ หมายถึง การที่วัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชาย 2 คน นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะพบกัน และมีการปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีสาเหตุมาจากความชอบพอซึ่งกันและกัน
2. การออกนัดพบเร็ว หมายถึง การออกนัดพบของวัยรุ่นหญิงกับวัยรุ่นชาย แบบสองต่อสอง ก่อนอายุ 17 ปี สามารถแยกกลุ่มตัวอย่างได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนพฤติกรรมการออกนัดพบในอดีตและปัจจุบัน ข้อที่ 2.1 และข้อที่ 2.2
3. การออกนัดพบไม่เร็ว หมายถึง การออกนัดพบของวัยรุ่นหญิงกับวัยรุ่นชาย แบบสองต่อสอง เมื่ออายุ 17 ปี หรือหลังจากนั้น สามารถแยกกลุ่มตัวอย่างได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนพฤติกรรมการออกนัดพบในอดีตและปัจจุบัน ข้อที่ 2.1 และข้อที่ 2.2
4. สถานภาพการสมรสของพ่อแม่ แบ่งเป็น พ่อแม่อยู่ด้วยกัน พ่อแม่หย่าร้างกัน พ่อแม่แยกกันอยู่ และพ่อหรือแม่เสียชีวิต ซึ่งสามารถแยกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพการสมรสของพ่อแม่ได้จากการตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนข้อมูลส่วนบุคคล ข้อที่ 4
5. การควบคุมดูแลของพ่อแม่ หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ทั้งตอนที่ลูกอยู่บ้าน และที่อื่นๆ โดยรู้ว่าขณะนั้นลูกของตนอยู่ที่ไหน ทำอะไร กับใคร สามารถวัดได้โดยแบบวัดการรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่
6. การทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวใน 3 ด้าน คือ ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ด้านความผูกพันทางอารมณ์ และด้านการทำหน้าที่ทั่วไป สามารถวัดได้โดยแบบวัดการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว
7. การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน หมายถึง บทบาทของเด็กวัยรุ่นในกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เด็กวัยรุ่นจะปฏิบัติตามกลุ่มเพื่อน สามารถวัดการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนได้โดยแบบวัดการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อน
8. อิทธิพลของสื่อ หมายถึง การนำเสนอของสื่อที่เกี่ยวข้องกับการออกนัดพบของหญิงชาย เรื่องราวความรักระหว่างหญิงชายที่ชัดเจน เปิดเผย ทำให้วัยรุ่นคิดว่าการออกนัดพบระหว่างหญิงชายเป็นเรื่องปกติ ใดๆ ก็ปฏิบัติกัน อันอาจจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบพฤติกรรมเหล่านั้น อันได้แก่

รายการโทรทัศน์ เพลง หรือมิวสิกวิดีโอ นิตยสาร หนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์ รายการวิทยุ และ อินเทอร์เน็ต อิทธิพลของสื่อสามารถวัดได้จากแบบวัดอิทธิพลของสื่อ

9. การรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเอง หมายถึง ความคิดเห็นของตัวผู้ทำแบบสอบถาม เกี่ยวกับความสวยงามของรูปร่าง และหน้าตาของตนเอง สามารถวัดการรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเอง ได้จากแบบวัดรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเองและคู่ نقدพบ

10. การรับรู้รูปร่างหน้าตาของคู่ نقدพบ หมายถึง ความคิดเห็นของตัวผู้ทำแบบสอบถาม เกี่ยวกับความหล่อของรูปร่าง และหน้าตาของคู่ نقدพบ สามารถวัดการรับรู้รูปร่างหน้าตาของคู่ نقدพบ ได้จากแบบวัดรับรู้รูปร่างหน้าตาของตนเองและคู่ نقدพบ

11. การเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-Esteem) หมายถึง ทศนคติของบุคคลเกี่ยวกับความพอใจ และไม่พอใจใน การรักตนเอง การยอมรับตนเอง และการรู้สึว่าตนเองมีความสามารถ การเห็นคุณค่าของตนเองสามารถวัดได้จาก แบบวัดการเห็นคุณค่าของตนเองสำหรับนักเรียน

12. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้าม หมายถึง พฤติกรรมการสนทนากับเพศตรงข้ามทางอินเทอร์เน็ต เพื่อการเกี่ยวพาราสีระหว่างหญิงชาย สามารถวัดได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพศตรงข้าม

13. ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมที่วัยรุ่นได้รับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงภาคเรียนปัจจุบัน สามารถวัดได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในหัวข้อเกรดเฉลี่ยสะสม

14. รายรับ โดยเฉลี่ยในแต่ละวัน หมายถึง จำนวนเงินที่เด็กวัยรุ่นได้รับเมื่อไปโรงเรียนหรือไปทำกิจกรรมนอกบ้านโดยเฉลี่ย สามารถวัดได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนข้อมูลส่วนบุคคล ข้อที่ 1.7

15. เครือข่ายกลุ่มเพื่อน หมายถึง เพื่อนต่างโรงเรียน หรือเพื่อนที่รู้จักต่อๆ กันไป จากโรงเรียนหนึ่งไปยังต่างโรงเรียน จากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่ง สามารถวัดได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนจำนวนเครือข่ายของกลุ่มเพื่อน ข้อที่ 4.1

16. ประวัติการออกนัดพบของพี่น้อง หมายถึง การเคยหรือไม่เคยออกนัดพบของพี่น้องของกลุ่มตัวอย่าง สามารถวัดได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ในส่วนข้อมูลส่วนบุคคล ข้อที่ 1.6 และใน ส่วนพฤติกรรมการออกนัดพบในอดีตและปัจจุบัน ข้อที่ 2.3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการออกนัดพบเร็วของวัยรุ่นหญิง
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาของวัยรุ่น ให้แก่ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
3. สามารถเป็นแนวทางในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป